

Econder |

International Academic Journal

[Econder], 2019, 3 (2): 168/186

Devletin Kurucu Unsurları Bağlamında Kıbrıs Meselesi

&

The Cyprus Issue in the Context of the Founding Components of the State

Nur ASLAN
Marmara Üniversitesi, Uluslararası Politik Ekonomi, Doktora
E-mail. nur.celik@arcelik.com
Orcid ID: 0000-0002-1397-7641
Alaeddin YALÇINKAYA
Prof.Dr. Marmara Üniversitesi-Siyasal Bilgiler Fakültesi
Uluslararası İlişkiler Bölümü
E-mail: alaeddinylcinkaya@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-5553-0314

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Received : 01.12.2019
Kabul Tarihi / Accepted : 30.12.2019
Yayın Tarihi / Published : 30.12.2019
Yayın Sezonu : Aralık
Pub Date Season : December

Atıf/Cite as: Aslan. N., Yalçinkaya. A. (2019). Devletin Kurucu Unsurları Bağlamında Kıbrıs Meselesi, Econder International Academic Journal , 3 (2) , 168-186.

İntihal/Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Copyright © Published by Hayrettin KESGİNGÖZ- Karabuk University, Karabuk, 78050 Turkey. All rights reserved.

Devletin Kurucu Unsurları Bağlamında Kıbrıs Meselesi

Öz

1960'da Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulmasından birkaç yıl sonra ortaya çıkan Kıbrıs meselesi, 2019 itibariyle bölgesel ve küresel güçler açısından önemini korumaktadır. Özellikle Doğu Akdeniz'de bulunan enerji kaynaklarının işletilmesi ve pazarlanması sürecinde konu yeniden önem kazanmıştır. Bu çerçevede soruna Türkiye, Yunanistan ve İngiltere ile KKTC ve GKRY dışında birçok devlet ve uluslararası örgüt de taraf olmaya başlamıştır.

1974 Kıbrıs Barış Harekâtından sonra kurulan Kıbrıs Türk Federe Devleti, adadaki en uygun çözümün federasyon olduğunun işaretiydi. Yarım asrı aşan müzakerelerde de kalıcı çözümün "Birleşik Kıbrıs Federasyonu" benzeri bir yapılaşma ile mümkün olacağını ortaya koymuştur. Bu çalışmada Kıbrıs sorunu kısaca ele alındıktan sonra sorun çerçevesinde devletin öğeleri ele alınmakta bu bağlamda federasyon yapısı altındaki çözüm önerisi tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs Sorunu, Devlet, Ülke, Egemenlik, Federalizm, İlişki.

The Cyprus Issue in the Context of the Founding Components of the State

Abstract

The Cyprus issue, which emerged a few years after the founding of the Republic of Cyprus in 1960, remains important for regional and global powers as of 2019. Especially in the process of marketing and operating of energy resources in the Eastern Mediterranean, the issue has gained importance again. In this context, the Cyprus problem, besides TRNC and SCGA, Turkey, Greece, the UK, and many states and international organizations has become a party.

Established after the 1974 Cyprus Peace Operation, TCFS was the sign that the most appropriate solution on the island was the federation. It has also shown that a permanent solution in negotiations for more than half a century will be possible with a similar structure of "United Cyprus Federation". In this study, after briefly dealing with the Cyprus problem, the elements of the state are discussed within the framework of the problem and the solution proposal under the structure of the federation is discussed.

Keywords: Cyprus Issue, State, Country, Sovereignty, Federalism, Relationship.

Giriş

Yarım asrı aşan bir süredir çözümsüzlüğüyle Türk dış politikasının ilk sıralarında yer almış Kıbrıs meselesi, Doğu Akdeniz’de yaşanan son gelişmeler neticesinde tekrar yoğun şekilde gündemde yer almaya başlamıştır. Adanın çekişmeli durumunun sadece taraf devletler olan Güney Kıbrıs Rum Kesimi ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasındaki uzlaşmazlıktan kaynaklanmadığı aşikârdır. Kıbrıs jeo-politik konumu itibariyle uluslararası arenada da küresel güçlerin satranç tahtası haline gelmeye meyllidir. Enerji arzı ve güvenliğinin günümüzde daha fazla önem kazanmasıyla beraber, Doğu Akdeniz’in potansiyel hidrokarbon yatakları sadece günümüz Kıbrıs taraf devletleri olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi’nin (GKRY) değil, tüm dünyanın dikkatinin tekrar Kıbrıs’a toplanmasına neden olmuştur. Bir yandan jeo-stratejik konumu ve sahip olduğu hidrokarbon potansiyeli nedeniyle birden fazla aktörün adada söz sahibi olmaya çalışması, diğer yandan, garantör devletlerden olan Türkiye ve Yunanistan arasındaki birçok uzlaşmazlıkla beslenen düşmanlık, Kıbrıs meselesini neredeyse çözümsüz hale getirmiştir. 1960’ ta kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti her ne kadar iki toplumu tek çatı altında toplamak için zamanında atılmış önemli bir adım olsa da sonuç hüsrana ile sonuçlanmıştır. Bu bağlamda Kıbrıs meselesinin çözüme ulaşması konusunda farklı fikirler ortaya atılsa da adada huzur, barış ve istikrar ortamını bozmayacak şekilde bir birlik sağlanmaya çalışılması, en kabul görür çözüm önerisi olmuştur. Bu kapsamda, uluslararası arenada ortaya atılan çözüm önerisi adada iki devletin de taraf olacağı federal bir devlet kurmak olmuştur. Var olan statükoda devletin kurucu unsurları bağlamında Kıbrıs federal bir devlet kurulması için uygun görünse de manevi unsurlar göz önüne alındığında birtakım zorluklar ile karşılaşılması olasıdır. Buradan hareketle, bu çalışmanın amacı kurucu unsurlar ışığında devlet kuramını incelerken, Kıbrıs’ta kurulması planlanan federal devlet konseptini analiz etmektir.

Daha önce Osmanlı ve İngiliz hâkimiyetleri altında yaşayan ada, 1960 anayasasıyla iki yerel etnik grubun kurduğu bağımsız devlet haline gelmiştir. 1974 EOKA darbe girişimi üzerine gerçekleştirilen Barış Hareketi’nden sonra önce Kıbrıs Türk Federe Devleti daha sonra ise KKTC ve GKRY halinde örgütlenmiştir. Böylece iki ayrı egemen toplumun örgütlendiği Kıbrıs adası, sadece bu iki ülkenin çıkar çatışmalarına değil aynı zamanda garantör ülkeler olan Türkiye, Yunanistan ve İngiltere’nin yanı sıra jeo-stratejik konumu nedeniyle ABD, Rusya, AB gibi diğer aktörlerin de çıkar çatışmalarının

yaşandığı bir yer haline almıştır. Çok kutuplu çıkar çatışmalarının bir sonucu olarak adadaki çözüm süreci yıllar boyunca çetrefilli haline kaybetmemiştir. Çeşitli zamanlarda iki halkın barış içinde yaşamaları amacıyla adanın iki taraf devletinin de çıkarlarına uygun çözüm önerileri oluşturulmaya çalışılsa da Kıbrıs meselesinin çözümsüz durumu halen geçerliliğini korumaktadır. Son olarak da Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin tek taraflı olarak Avrupa Birliği'ne kabul edilmiş olması; Rum kesimini Türk tarafının da lehine sonuçlanması beklenen çözüm sürecinden git gide uzaklaştırmıştır. Bunun yanı sıra üyelik statüsü almasıyla veto yetkisine sahip olan Rum kesimi, Yunanistan ile birlikte tarihi düşmanlık ve çakışan çıkarlar neticesinde Türkiye'nin de AB'ye girme sürecini de olumsuz etkilemektedir. Bu makalede 2019 şartlarında, küresel çatışmalar ve rekabet de dikkate alınarak Kıbrıs sorunu için çözüm alternatifleri tartışılmaktadır.

Çalışmada Kıbrıs'ta çözüm olarak bir federasyonun kurulması önerisi, genel hatlarıyla analiz edilmektedir. İki toplumun temsilcileri de bu kapsamda müzakere masasına oturmuşlardır. Bu çerçevede ilk bölümde Kıbrıs'ın jeopolitik gerçekleri ve çözüm alternatifleri özetlenmektedir. İkinci bölümde devlet kuramından kısaca bahsedilip; devletin kurucu unsurlarının neler olduğu tanımlanacaktır. Üçüncü bölümde üniter ve birleşik devlet farkı tartışılmakta, birleşik devlet çatısı altında tanımlanan federasyon tanımlanmakta, kurucu unsurlar kapsamında federasyonun ne gibi özellikler taşıması gerektiğinden bahsedilmektedir. Son olarak, Kıbrıs'ın federasyon kurulması için uygun olup olmadığı ve bu noktada dikkat edilmesi gereken unsurlar analiz edilmektedir.

1. Kıbrıs'ın Jeopolitik Gerçekleri ve Çözüm Alternatifleri

Uluslararası ilişkilerde jeopolitik gerçekler önemli ölçüde sorunlar, çözümler ve fırsatların kaynağı olup bu durum Kıbrıs için de geçerlidir. Kıbrıs'ın tarihi, coğrafi konumu, etnik ve kültürel yapısı ile bu süreçteki Uluslararası Hukuk birikimleri aynı zamanda sorunun çözüm zeminini oluşturmalıdır. Klasik sömürgecilik dönemindeki önemi, İngiltere'nin Hindistan yolu üzerindeki stratejik konumuna dayanmaktadır. Doğu Akdeniz'e hâkim, Türkiye'ye çok daha yakın olan bu ada çevresinde keşfedilen doğalgaz yatakları 21. Yüzyıl başı itibariyle jeopolitik değerini artırmıştır. GKRY'nin AB'ye katılımıyla AB sınırları adanın güneyini kapsaması, uluslararası politikada dengeleri önemli ölçüde etkilemiştir.

Bu bağlamda Jeopolitik ve jeostratejik özellikleri göz önünde bulundurarak genel olarak Türkiye'nin Kıbrıs konusunda ortaya sunduğu çözüm önerileri şu şekildedir: İlk tercih KKTC'nin Türkiye'ye bağlanmasıdır. Bu tercih ne Rum

kesimi ne de uluslararası camia tarafından kabul görmemekte; aynı zamanda garantörlük anlaşmasına da ters olduğu için yürürlüğe girmesi imkansız görülmektedir. KKTC'nin Türkiye'ye bağlanmasına karşı çıkılmasının başlıca nedeni KKTC'yi tamamen kendisine bağlayan Türkiye'nin hem adanın etrafındaki doğal gaz arama çalışmalarında kendi kara suları niteliğinde olacağı için tek egemen olacak olması hem de enerji kapsamında Doğu Akdeniz'deki rotanın en önemli noktalarından bir tanesinin Türkiye'nin hakimiyeti altına girecek olmasıdır. Türkiye tarafından ortaya atılan ikinci çözüm önerisi ise KKTC ile entegrasyon sağlanarak, egemen devlet olarak varlığını sürdürmesidir. Bu koşulun halihazırda KKTC'ye 'yavru vatan' diye seslenen Türkiye halkının ideolojisinin bir yansıması olmasının yanı sıra; ilk koşulda yer alan avantajların birçoğunu Türkiye lehine çevireceğinden uluslararası camia ve Rum kesimi tarafından yine kabul görme olasılığı bulunmamaktadır. Üçüncü olasılık ise adada KKTC'nin de varlığını sürdürebileceği bir konfederasyon kurulmasıdır. KKTC'nin ilk Cumhurbaşkanı R. Rauf Denktaş, BM Genel Sekreteri Kofi Annan'ın 2004'de ortaya attığı Kıbrıs'ın, konfederasyona dayalı çözüm önerisine karşı çıkmıştır. Buna rağmen, uluslararası toplum adadaki çözümün 'federasyon' ile mümkün olabileceğini benimsemiş ve bu amaç zamanla KKTC tarafından da kabul görmüştür. Federasyon çözümündeki amaç iki bölgeyi bir federasyon çerçevesinde KKTC ve GKRY'ni yeniden birleştirmektir (Toluner, 2000: 144).

Belirtmek gerekir ki birleşik Kıbrıs yolunda ilk çabanın Annan Planı çerçevesinde ortaya çıktığı görüşü yanlıştır. Esasen Kıbrıs Cumhuriyeti, her ne kadar adı federasyon olarak nitelendirilmese de netice itibarıyla iki toplumun ortak devleti olarak 1960'da kurulmuştur. Zürih ve Londra sözleşmeleriyle kurulan bu devleti yok saymak, iki toplumla birlikte Türkiye, Yunanistan ve İngiltere'nin mutabık kaldığı Uluslararası Hukuk gerçeğini de yok saymak demektir. 1960'da tarafların ortak iradesi ile Kıbrıs Cumhuriyeti kurulduğu halde daha 1963'de Rum kesiminin anayasayı değiştirme çabaları ve daha fazla hak elde ederek Enosis (Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlama) amaçlarını tekrar yürürlüğe sokma girişimiyle güçlendirilmesi beklenen barış ortamı tarihe karışmıştır.

Halen devam etmekte olan çözüm arayışları sürecinde de 1959 ve 1960'da imzalanan belgeler esas alınmalıdır. Çünkü bütün tarafların kabullendiği, bu çapta bir mutabakat metni henüz imzalanmamıştır. Gerek Türkiye, Yunanistan ve Doğu Akdeniz kıyıdaşı ülkeler açısından gerekse diğer uluslararası ilişkiler

aktörleri bakımından jeopolitik önemi tartışılmaz olan Kıbrıs'ta kalıcı barış ve istikrarın sağlanması, ancak ilgili tarafların ortak iradeleriyle ortaya çıkan ve çıkacak olan mekanizmalarla mümkün olabilecektir.

2. Kıbrıs Gerçeği Açısından Devletin Kurucu Unsurları

Kıbrıs'ta kurulması planlanan federal devleti analiz etmek için öncelikle devletin ne olduğunu anlamak büyük önem teşkil etmektedir. Maddi ve manevi unsurlardan oluşan devlet kavramı aslında soyut bir nitelik taşıdığından tanımı ve şekilleri üzerinde farklı fikirler beyan edilmiş olup aynı zamanda konu hakkında çeşitli görüş ayrılıkları mevcuttur. Eski yüzyıllarda devlet kavramı sınıf, hükümdar veya hükümdar ailesine ait saltanat ve egemenliği tanımlamak için kullanılmaktaydı. Zamanla değişen uluslararası koşullar neticesinde bu kapsam genişletilmiş; tüm ülke halkının sahip olduğu soyut egemenlik anlamında kullanılmaya başlanmıştır. Şeref Gözübüyük' e göre devlet, 'yerleşik bir topluluğun hukuksal ve siyasal açıdan örgütlenmesi sonucu oluşan, tüzel kişiliğe ve egemenliğe sahip bir varlık 'tır (Gözübüyük, 1999: 12). Melda Sur ise devleti, siyasal bir otorite altından yaşayan ve coğrafi bir alanda yerleşmiş insan topluluğundan oluşan egemen bir varlık olarak nitelendirmektedir (Sur, 2000: 99). Devlet kavramının tanımlamalarına bakıldığında vurgulanan en önemli kavramın egemenlik olduğu aşikardır. Egemenlik de belli bir coğrafi alanda, belirli bir insan topluluğunun üzerinde yaşadığı, dışa karşı bağımsız, içeride ise en üst otorite demektir. Bu anlamda bağımsızlıkla egemenlik devletin temel koşulu olarak karşımıza çıkmaktadır. (Sur, 2000:99). Diğer bir tanıma göre devlet 'zorlama kudretine sahip bir otorite tarafından ortak iyiye yönlendirilmiş sosyal, siyasal ve hukuksal bir düzenin sağlandığı ve sürdürüldüğü belirli bir ülke üzerinde yerleşmiş insan topluluğudur.' (Gözler, 2003: 43). Bu tanımdan da yola çıkarak devleti oluşturan unsurlar ana hatlarıyla şu şekilde sıralanabilir: Ülke, insan topluluğu, egemenliği kullanan iktidar ile bu iktidarın gerçekleştirileceği ve sürdürülebileceği toplumsal, siyasal ve hukuksal düzen ve egemenlik.

Devletin temel kurucu unsurları olarak sadece ülke, halk ve egemenlik kavramları sayılması günümüz şartlarında da yetersiz kalmaktadır. Devlet, egemenliğini devam ettirebilmek için farklı siyasal ve sosyal düzenlemelere ihtiyaç duyar ki bu durum kalıcı bir devlet için daha başka unsurların gereği ortaya çıkmaktadır. Fransız Hukukçu Vedel, devleti, devlet olmayan topluluklardan ayırma yoluyla tanımlamayı tercih etmiştir. Ona göre devleti devlet olmayan topluluklardan ayıran husus, yönetenler emrinde ve onların tekelinde bulunan silahlı kuvvetlerin bulunmasıdır. Bu silahlı kuvvetlerden kasıt ordu, polis ve jandarma kuvvetleri olarak nitelendirilebilir (Demir,

1999:22). Hali hazırdaki uygulamalara bakıldığında gerçekten de tüzel kişiliğe sahip olmalarına rağmen derneklerin ve sendikaların devletlerin aksine silahlı kuvvetlere sahip yönetici bir sınıf bulunmamaktadır. Belirtmek gerekir ki silahlı kuvvetler, egemenliğin kurulması ve sürdürülmesi için vazgeçilmez bir unsur olduğu halde egemenlikle özdeş bir kavram değildir. Bunun gibi örneğin meşruiyet, tanıma gibi unsurlar da olmazsa olmaz unsurlardan olmadığı halde devletin devamı ve istikrarı için önemli hususlardandır.

Başta BM şartı olmak üzere Uluslararası Hukuk kaynakları devletleri egemen eşit kabul etmesine rağmen her devlet uluslararası sistemde eşit koşullara sahip değildir. Bir başka deyişle, uluslararası sistemde her devlet bir başka devletin sahip olduğu egemenlik vasfına ve haklarına sahip değildir. Örneğin İsviçre ve Türkmenistan gibi sürekli tarafsız devletler yaşanan bir savaşta bir tarafın yanında olma ya da ittifak anlaşmalarına girme hakkında sahip değildi (Doğan, 2016: 397.). Özellikle son yarım yüzyılda, sömürgelerin bağımsızlıklarını kazanması, milliyetçilik akımlarının hız kazanması ve SSCB ve Yugoslavya'nın dağılması ile beraber devlet sayısının hızla artış gösterdiğini gözlemlemek mümkündür. Devlet sayılarının giderek artması, onların örgütlenme biçimlerinde farklı özellikler benimsemelerinin yanı sıra bazı devletlerin varlıklarının şekilden ibaret kalmasına neden olmuştur. Bazı devletlerin bağımsızlıklarını ilan etmesine karşın mevcut devletlerin çoğu tarafından tanınmaması onların devlet olduğu gerçeğini değiştirmez. Bu bağlamda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin sadece Türkiye tarafından tanınıyor olması onun devlet özellikleri icra eden bir egemen tüzel kişilik olduğu gerçeğini değiştirmeyecektir. Bunun yanı sıra BM de adada Rum halkının yanında Türk halkının da yaşadığını kabul etmiş durumdadır.¹

Yukarıdaki tanımlar da dikkate alındığında devletin varlığı için öncelikle makul sayıda bir insan topluluğu gerekmektedir. İnsan topluluğunun sayısı hakkında net bir bilgi bulunmaması rağmen, dünya üzerinde çok fazla nüfuslu ve çok az nüfuslu ülkelerin olması rakamsal miktarın belirleyici olmadığına göstergesidir (Pazarcı, 2005: 165). Bununla beraber insan topluluğundan sıradan bir miktar insanın bir araya gelmesi anlaşılmalıdır. Birbirlerine belirli öğeler ile bağlı, aralarında kader birliği olan insan topluluğu, bu anlamda

¹ Konuyla ilgili bütün BM Güvenlik Konseyi kararları bu gerçeği dile getirmektedir. Örneğin S/RES/2398 (2018).

devletin kurucu unsuru olarak vatandaşlık bağına sahip ulus niteliğine sahip halk, bir devletin kurucu unsurudur (Doğan, 2016: 352).

'Bir devletin varlığı her şeyden önce ona itaat eden bir halkın varlığını gerektirir. Bu açıdan nüfus ya da halk unsuru olarak adlandırılan öge tesadüfen bir arada bulunan bir kalabalığı veya yığını değil aralarında 'kader birliği' olan bir insan topluluğunu ifade eder.' (Doğan, 2016: 350).

Daha önceleri ulusu oluşturan insan topluluğu için ortak dil, din, soy, tarih, kader kavramları vurgulanırken, özellikle 1789 Fransız Devrimi ile beraber, bu kavramlar önemini kaybetmiş görünmektedir. Hali hazırda hala ortak dil ve ortak etnik grup kavramları vurgulanmaya devam edilse de küreselleşen dünyada ülke yapıları da incelendiğinde bu kavramların bir ulusu oluşturması için gerekli olmadığı aşikardır. Örneğin Hindistan, farklı etnik gruplardan, dinlerden halklar aynı devlet çatısı altında yaşadıkları halde aynı ırktan veya dinden ulusların birçok farklı devlet altında örgütlendikleri de bilinmektedir.

Eğer ulusları oluşturan faktör ırk olsaydı o zaman dünyayı yeni baştan düzenlemek gerekirdi. Dil birliğinin de ulusal karakteristik noktasını teşkil etmekte bundan fazla yeri yoktur. İsviçre'de üç dil konuşulur ama ulus kimliği birdir. ABD'de İngilizce konuşulur; vaktiyle kendilerini İngiltere'ye bağlayarak ulusal bağları pekiştirmek zihniyetine kapılmamışlardır (Tüzel, 1950: 56).

Devletlerin inşasında aynı dilde, aynı dinde, aynı etnik kökende insan topluluklarının bulunmasının zorunlu olmaması, birleşik devlet diye nitelendirilen devlet çeşidinin de literatürde kabul görmesine neden olmuştur. Kıbrıs açısından bakıldığında, farklı iki etnik gruba, dile ve dine ait iki toplumun bir devlet altında örgütlenmeleri, teorik açıdan mümkündür. Bununla beraber devletin kurucu unsuru olarak halkın "ulus" kimliğini alabilmesi için ortak kader ve ülkü gerçeği son derece önemlidir. Kurulması önerilen federal devletin temel koşulunu da içeren en uygun ulus kavramı Duquait tarafından 'bir ulusu yaratan ortak bir bilincin varlığı, belirli bir ülkeye bağlılık ve ortak bir ülküyü devam ettirme isteği' şeklinde tanımlanmıştır. (Demir, 1998: 19). Aşağıda inceleneceği üzere, Kıbrıs halkının, güney ve kuzey kısımlarının da ortak bir şekilde yaşama isteği ve ortak ülküde birleşme istekleri, önerilen federal devlet yapılanması için büyük önem taşımaktadır.

3. Kıbrıs Açısından Federal Devlet

Yukarıda söz edildiği gibi insan topluluğunun üzerinde yaşayacağı, sınırları belirli bir coğrafi alan varlığı, devletin temel unsurlarındandır. Ülke sınırları anlaşmalar ile belirlenir ve bu sınırlar üç değişik mekandan oluşur. Bunlar kara

ülkesi, deniz ülkesi ve hava ülkesidir. Devletteki siyasal iktidarın ve egemenliğin sınırları ülke sınırları ile ölçüleceğinden, coğrafi bütünlük göstermesi de bu alan devlet bekası için önemlidir. Bir başka deyişle 'devlet ülkesi, bir devletin egemenlik yetkilerine sahip olduğu bir yeryüzü parçasıdır.' (Sur, 2000: 101-102). Ülke toprağı devletin egemenlik alanı olduğu için diğer devletlerin bu coğrafi alana zor kullanarak girmesi böylece egemen devletin egemenlik haklarını ihlal etmesi, Uluslararası Hukuk tarafından yasaklanmıştır. Birleşmiş Milletler Antlaşmasının m.2/4'de belirtildiği gibi 'devletlerin ülke bütünlüğü kuvvet kullanılarak bozulamaz. Ülke bütünlüğüne ve siyasal bağımsızlığa karşı kuvvet kullanılması yasaktır.' (Alpkaya, 1999).

Birçok sözleşmeye ve teamüle konu olmuş yukarıdaki kuralların uygulanması üniter devlet açısından daha basit ve tartışmasızdır. Ancak federasyon, konfederasyon, devletler topluluğu benzeri yapılanmalar söz konusu olduğunda, bir anlamda bölünmüş veya ortak kullanılan egemenlik kavramı gündeme gelmektedir. Bu anlamda farklı uygulama örnekleriyle birlikte federasyon, ilk örnek olup Kıbrıs için de bu sistem önerilmektedir. Belirtmek gerekir ki coğrafi bütünlük şartı aranmamasına rağmen federal devlet yapısında coğrafi yakınlık avantaj teşkil edecektir. Bu açıdan Kıbrıs'ın iki kesime coğrafi yakınlıktan öte adeta aynı bütünün birbirine yapışık iki parçası durumundadır.

Ülke üzerinde hem içten halkın güvenliğinin ve kontrolünün sağlanması hem de potansiyel dış müdahalelere karşı korunmak için teşkilatlanmış bir hükümet biriminin, kurumlarının, hukuk düzeninin, bir başka deyişle siyasal ve sosyal iktidarın bulunması devlet oluşumu için şarttır. Aksi takdirde bir toprak parçası üzerinde yaşayan bir insan topluluğundan başka bir anlam ifade etmez. Bunun yanı sıra uluslararası ilişkiler de bu siyasal iktidar aracılığıyla yürütülür. Uluslararası camiada muhatap kabul edilebilmek için egemenlik hakkını kullanan bir siyasal otoritenin bulunması zorunluluğu vardır. Devlet iktidarı, ülke sınırları içinde her türlü iktidarın ve kontrol gruplarının üstünde yer alıp bunun bir merkezi, başkenti bulunmaktadır. Federal devlet düzeninde de devlet iktidarının belirli bir merkezi bulunmaktadır. Bununla beraber her bir federe birimin merkezinde de egemenlik kapsamındaki yetkilerin kullanılabilirdiği örgütler bulunabilmektedir. Merkezi iktidar, birçok alanda genellikle federe devletlerin iktidarının üzerinde yer almaktadır. Diğer yandan söz konusu merkezi iktidarın, federe birimlerce kontrolü, bir anlamda denetlenmesi, işlerliği veya fonksiyonelliği açısından önemlidir. Üniter

devletler için söz konusu olduğu gibi federal devletlerin de öncelikle egemen olması gerekmektedir. Zira devlet yapısı ne olursa olsun egemen olmayan bir otorite, devlet olamaz. Öte yandan ülke içinde halkın egemenliği de devletin egemenliği ile doğru orantılıdır. (Çam, 1990: 343). Siyasal iktidarda bahsedildiği gibi bir devletin egemen olması, uluslararası ilişkilerde o devletin karar alma aşamasında bağımsız olması anlamını taşımaktadır.

Genel anlamda uluslararası tanınmışlık, siyasal iktidarın var olma şartı ve egemenliğin gereği gibi görünse de uluslararası camiada tanınmayan birçok ulusun devlet olarak varlığını sürdürdüğü birçok örnek vardır. Uluslararası düzlemde tanınmama durumu, sayılan kurucu unsurların hepsini gerçekleştiren devletin devlet olduğu gerçeğini değiştirememekle beraber uluslararası ilişkilerini olumsuz şekilde etkileyeceğini söylemek yanlış olmayacaktır. Örneğin İsrail, Orta Doğu'da, içinde bulunduğu coğrafyanın jeopolitik özelliklerine aykırı bir şekilde kurulmuş bir devlettir. İlk kurulduğu yıllarda İsrail komşu ülkeleri tarafından tanınmamış olmasına rağmen, kuruluşundan yaklaşık bir yıl sonra BM örgütüne üye olmuş ve gittikçe daha fazla devlet tarafından tanınmış, uluslararası alanda kabul görmüştür. Bu bağlamda KKTC'nin sadece Türkiye tarafından tanınıyor olması, onun 2019 şartlarında egemen bir devlet olduğu gerçeğini değiştirmez. Önerilen federasyonda tıpkı GKRY gibi aynı şartlarda egemen devlet vasıflarına sahip federe devlet olarak varlığını sürdürmelidir. Bu şartın sağlanması için gereken önlemler de görüşmelerin sürdüğü aşamada alınmalıdır. KKTC'nin kuruluşunun 36. Yılı kutlanırken, ortak devlet veya kalıcı barış yolundaki sayısız girişimlerin sonuç vermemesinin nedeni, Rum kesiminin, KKTC'yi önerilen federasyonda eşit haklara (egemenlik haklarına) sahip bir birim olarak kabul etmede direnmesi bulunmaktadır. Önerilen federasyonun, 1960'da kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti gibi başarısız olmaması için iki devlet arasında eşit koşulların sağlanması önemlidir.

Bu çalışmada özellikle federasyon önerisinin Kıbrıs için ne derece gerçekçi olduğu üzerinde durulmaktadır. Bu bağlamda, Kıbrıs adasının federalizm için uygun olup olmadığı konusunda doğru bir tespit yapmak için öncelikle federalizmin ne olduğunu tahlil etmek gerekmektedir. Literatürde genel anlamda devlet yapıları, üniter devlet ve birleşik devlet olarak iki şekilde ele alınmaktadır. Üniter devletler basit devlet olarak da adlandırılmaktadır. Türkiye, Yunanistan gibi devletler üniter devlete örnek olarak gösterilebilir. En genel tanımıyla, devletin, ülke, millet, egemenlik, unsurları ve siyasal ve sosyal yapısı bakımından teklik özelliği göstermesinden oluşan devlet türüdür. (Gözübüyük, 1999: 18-20). Diğer bir devlet şekli ise genel anlamıyla birleşik devlet olarak nitelendirilen yapıya sahiptir ki federalizm bu türdendir. Birleşik

devlet en genel tanımıyla iki veya daha fazla farklı devletin sıkı veya gevşek bağlar ile birleşmesinden meydana gelmiş devlet çeşididir. Aynı ayrı devletlerin kendi yasama yürütme organları olmasına rağmen merkezi otorite, birleşmeleri sonucu oluşan devletin egemenliği altındadır.

Birleşik devlet türleri de devlet birlikleri ve devlet toplulukları olmak üzere iki gruba ayrılır. Günümüzde devlet birlikleri varlıklarını yitirdiği için bu çalışmada daha çok devlet topluluklarına değinilecektir. Belirtmek gerekir ki AB veya benzeri entegrasyonlar, bazı yönleriyle devlet birliği veya aşağıda kısaca temas edilen konfederasyon özelliği taşımaktadırlar.

Devlet toplulukları da kendi içinde konfederasyon ve federasyon olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Daha önce, Kıbrıs görüşmeleri esnasında Türk tarafının sunduğu çözüm önerisi, konfederasyon olmasına rağmen zamanla uluslararası camianın, örneğin Annan Planı için söz konusu olduğu gibi (Tamçelik, 2014: 189) federasyon fikri öne çıkmış ve genel hatlarıyla mutabık kalınarak. Belirtmek gerekir ki 1974 Kıbrıs Barış Harekâtından sonra Türk tarafının kurduğu Kıbrıs Türk Federe Devleti (KTFD, 1975-1983), tercihinin temelinde de Rum tarafını federatif çözüme razı etmek bulunmaktaydı.²

Barış Harekâtından hemen sonra Türkiye'nin öne sürdüğü, daha sonra konfederasyon önerisine karşın Rum kesiminin etkisiyle uluslararası camianın sahiplendiği federasyon önerisini anlayabilmek için aşağıda yer alan tablolarda üniter devlet, federasyon ve konfederasyon arasındaki temel farklar belirlenmektedir. Belirtmek gerekir ki 1960 mutabakatına göre kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin devlet yapısının temel özelliği, devlet kurumlarındaki etnik dağılım uygulamalarına karşın üniter devlet niteliği taşımaktadır.

² Kıbrıs Meselesinin Tarihçesi, http://www.mfa.gov.tr/kibris-meselesinin-tarihcesi_-bm-muzakerelerinin-baslangici.tr.mfa Erişim Tarihi: 28.11.2019.

Tablo 1: Konfederasyon ve Federasyon

	KONFEDERASYON	FEDERASYON
KAYNAK	Uluslar arası Anlaşma ile Kurulur.	Anayasa ile kurulur.
BAĞIN NİTELİĞİ	Üye devletler arasındaki bağ akdidir.	Anayasal nitelikte
AYRILMA HAKKI	Üye devletler üyelikten çıkabilir.	Ayrılma hakkı yoktur.
ULUSLAR ARASI KİŞİLİK	Üye devletlerin de var.	Sadece federasi devletın uluslar arası kişiliği var.
DIŞ İLİŞKİLER	Üye devletler bağımsızdır.	Federe devletler federal devlete bağlı.
ZORLAMA GÜCÜ	Konfederasyonun zorlama gücü yok.	Var
VATANDAŞLIK	Sadece üye devletlerin vatandaşlığı var	İki tür vatandaşlık mevcut: federe&federal.

Tablo 2: Üniter Devlet ve Federal Devlet

	ÜNİTER DEVLET	FEDERAL DEVLET
DEVLET SAYISI	Tek devlet var.	İki tür devlet var- federe devletler- federal devlet.
HUKUK DÜZENİ	Tek bir hukuk düzeni var.	İki tür hukuk düzeni var. Federe hukuk&federal hukuk.
Y.Y.Y. ORGANLARI	Tek yasama yürütme yargı organı var.	İki tür organ var. Federe devletler&federal devlet.
YETKİ PAYLAŞIMI	Merkezi idare ile adem-i merkezi idare arasında kanunla yapılır.	Federe devlet ile federal devlet arasında yetki paylaşımı anayasa ile yapılmıştır.

Bu tablolardaki özellikler dikkate alındığında Kıbrıs'ta kurulması planlanan devlet şeklinin üniter olma olasılığı yoktur. Esasen bunun başarısız olduğu görülmüştür. Önerilen çözüm ise iki federe devlet KKTC ile GKRY'nin bir araya gelmesiyle oluşabilecek bir yapı bir federal devlettir. Bu noktada niçin konfederasyon önerisine karşın federasyon fikrinin uluslararası camia tarafından da önerildiği aşikârdır. Konfederasyonlarda devletler gerek iç gerek dış ilişkileri bakımından bağımsız bir ülke statülerini korurlar. Bu durum, Taksim ve Enosis iddiaları altında yıllardır varlığını sürdüren iki devletin, aynı adada barış içinde yaşamaları daha zor olacaktır. Öte yandan önerilen konfederasyonda da GKRY, görece üstünlüğünü devam ettirebilecektir. Buna karşın konfederasyon çatısı altında KKTC'nin GKRY gölgesi altında daha zor duruma düşmesi ve nihayet konfederasyondan ayrılmasının gündeme gelmesi mümkündür. Rum kesimi ise böyle bir ihtimali baştan ortadan kaldırmak, bu amaçla sorunu uluslararasılaştırarak başta AB olmak üzere üyesi olduğu batılı kurumları da kullanarak Türklerin Kıbrıs'ta egemenlik haklarına sahip olduğu bir devletin kurulmasını önlemek istemektedirler (Yalçinkaya, 1998: 40).

Belirtilen hususlar dikkate alındığında hem gerçek birleşme hem de anayasal düzlemde iki devletin de haklarının eşit ölçüde temsili için gerekli olan koşullar

ancak federasyon altında sağlanabilir. İki toplum da uluslararası ilişkilerinde federal devlet üst yapısını kullanmak zorunda kalacağı için federe devletler GKRY ve KKTC birlikte hareket edeceklerdir. Bu da statükodaki dengeleri sağlayıp adada barış ortamını nispeten garanti altına alacaktır. Bu anlamda Livingston'un federal devlet tanımı adadaki toplumlar için daha uygun şartları bünyesinde taşımaktadır. Ona göre federal devlet, 'birden çok farklılaşmış grubu, onu oluşturan öğelerin kimlik ve özelliklerini geniş ölçüde koruyacak şekilde, yeni bir siyasal birim yaratarak, tek bir devlet çatısı altında birleştiren siyasal ve anayasal örgütlenme biçimidir (Livingston, 1956: 9)

4. Birleşik Kıbrıs Federasyonu Önerisi

Yukarıda da işaret edildiği gibi daha 1975'de KTFD'nin kuruluşunda gündeme gelen federasyon 2015'deki müzakerelerde öncelikli öneri olarak yerini korumuştur: *'Kıbrıs'ta Türk ve Rum liderler arasında devam eden müzakerelerde yeni kurulacak devletin özellikleri ortaya çıkmaya başladı. KKTC Cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı, yeni devlet için 'Birleşik Kıbrıs Federasyonu' adının gündemlerinde olduğunu belirtti.*³ İki kesimin liderlerinin de üzerinde mutabık kaldıkları Kıbrıs Federasyonu, BM Güvenlik Konseyi'nin 649 ve 716 kararlı tasarılarında ön görüldüğü üzere *'Kıbrıs sorununun çözümünün, bağımsızlığı ve toprak bütünlüğü güvence altına alınmış, tek egemenliği bulunan, uluslararası karakterli ve tek vatandaşlıkları temellere dayalı, siyasi olarak iki eşit toplumu kapsayan, iki kesimli ve iki toplumlu bir federasyondan geçtiğini ve bir anlaşmanın başka bir ülkeyle bütün ya da bir bölümünün birleşmesini ya da Kıbrıs'ın herhangi bir şekilde bölünmesini ya da bir kısmının ayrılmasının kapsam dışı bırakıldığı'* vurgulanmıştır (Beratlı, 2016). Sonuç olarak Kıbrıs'ta kurulması beklenen federasyon türünün temel özelliklerinden bahsettikten sonra, vurgulanması gereken şudur ki kurucu unsurlar aynı kalmasına rağmen federasyonların özellikleri ülkeden ülkeye farklılık gösterebilir. Devlet çeşitliliğinin fazla olması, federasyonların da bu kadar çeşitli olması anlamı taşımaktadır. Bunun yanı sıra kurulacak olan federasyon o devletlerin beklentilerine uygun olmak durumunda olduğu için siyasal ve sosyal düzenin şekillendirilmesinde de bu gerçekler dikkate alınmalıdır.

Önerilen federasyonda en önemli konu toplumların eşitliğinin ve özgürlüklerinin sağlanmasıdır. Devlet vatandaşa hizmet eden bir organizasyon olup öncelikle kendi vatandaşlarının hak ve özgürlüklerini koruma görevi

³ Adımı Koydular: Birleşik Kıbrıs Federasyonu. 25 Temmuz 2015.

<http://www.hurriyet.com.tr/adini-koydular-birlesik-kibris-federasyonu-29614266>

bulunmaktadır (Tamçelik, 2010: 102). Bu nedenle Kıbrıs'taki barış ortamının kalıcılığı ve toplumlar arası düşmanlığın yok edilmesi isteniyorsa, öncelikle toplumlar arası ve toplum içi özgürlükçü ve eşitlikçi bir sistemin oluşturulması gerekir. İki federe devletin vatandaşlarının ve iki farklı etnik yapıya sahip olan toplumun hak ve hürriyetlerinin korunması ve güvence altına alınması federal devletin görevi olacaktır. Birleşik Kıbrıs Federasyonu'nun siyasal ve sosyal düzeni öncelikle vatandaşlık ve toplum ekseninde kurgulanmalıdır. Devlet-toplum dengesinin iyi kurgulanması, aynı zamanda iki toplumun farklı etnik, kültürel ve dinsel yapılarına ve özelliklerine dokunulmadan tek çatı altında birleşmek için büyük önem taşımaktadır (Tamçelik, 2010: 102).

Bu şekilde her halk kendi sınırları içerisinde refah içinde olacak, husumet tohumlarının oluşma olasılığı azalırken federal devlette güven artacaktır. Bu bağlamda iki farklı etnik grup, aynı devleti paylaşma ülküsünde birleşmiş olacaktır. Bu durum, federal devlet kurulması için manevi unsurların başında gelen iki tarafın da makul derecede sistemin kurallarına uymaya istekli olmaları koşulunun sağlanmasına yol açacaktır. Bu koşullar sağlanırken, geçmiş düşmanlıklara yer verilmemesi, ileriye bakılması ve var olan niceliksel ayrıntıların dikkate alınmamasını gerekmektedir. Nüfus oranlarının farklı olması iki toplumun eşit derecede temsil edilmemelerine karşı engel teşkil etmemelidir. Kıbrıs Cumhuriyeti'nin başarısızlıklar ve dökülen kanlar ile sonuçlanma nedenlerinden en önemlisi de toplumların birbirlerinin hak ve özgürlüklerine saygı göstermemesi ve kurulan devletin bu hak ve özgürlükleri eşit temsil ölçüsünde teminat altına alamamasıydı. 1962 yılında Makarios beş büyük şehrin her birinde bir belediyenin kurulacağını ve bu belediyelerde Türklerin nüfusları oranında temsil edileceklerini vurgulamıştır. Bu plan, Türk kesimi tarafından tepki ile karşılanmış ve kabul edilmemiştir (Damdelen, 1998: 69). Çünkü Rumların nüfusu ada halkının %80'ini oluştururken, Türklerin nüfusu sadece %20 idi. Nüfus sayısına göre temsil durumunda Türklerin Rumlar ile eşit temsil hakkı olmayacak; bir tarafın diğer tarafı baskı altına alma durumu söz konusu olacaktı. Böylece federe devletler arasında hiyerarşik bir düzenin ortaya çıkacaktır. Halbuki başarılı bir federal devleti oluşturan birimler arasında hiyerarşik yapılaşma kabul edilemez. Kurulması planlanan Birleşik Kıbrıs Federasyonu'nda öncelikle dikkat edilmesi gereken konu toplumların eşitliği olup aksi durum kötü deneyimlerden ders çıkarmamak demektir.

Yukarıda bahsedilenler ışığında, tüm bu koşulların sağlanması federal devlet çerçevesinde hazırlanmış bir anayasa ile mümkündür. Cairns'e göre federalizm toplumların değil, anayasaların bir fonksiyonudur. Kurumlar da bu anayasa doğrultusunda hareket ederler ve federal bilinç ortaya çıkar. Kuruluş

aşamasında her ne kadar sosyal yapı siyasal yapıyı etkilese de⁴ kuruluş aşamasından sonra siyasal yapı sosyal yapıyı belirler (Cairns, 1997: 704-707). Bir başka deyişle sosyal yapı da anayasal düzenin getirisi ile dengede kalır. Kısaca uygun ve iki toplum yararına kapsamlı ve net bir anayasanın hazırlanması, hayati önem taşımaktadır. *'Yeni bir federal sistemin böyle bir 'anayasal bütünlüğü', her iki etnik grubun self-determinasyon hakkını inkâr etmeden, iki egemenliği yeni bir devlete dönüştürmenin temel önkoşulu olarak görülmektedir* (Tamçelik, 2010: 106). Diğer yandan, önerilen federal devletin egemenlik hakları da hazırlanacak olan anayasa çerçevesinde garanti altına alınmalıdır. Bu egemenlik, Enosis benzeri projeleri engelleyecek olup garantörlük hakkı ise sadece çoğunluğun azınlığı yok etme girişimlerine karşı gündeme gelebilecektir.

Devletin kurucu unsurlarının bir diğerinin ülke olduğu, federal devlet varlığı için de bu coğrafi varlığın başlıca temel unsur olduğuna yukarıda temas edildi. Bir başka deyişle kurulacak olan federatif devletin coğrafi gerçekleri dikkate alması, yapısının bir gereği olarak karşımıza çıkar. Farklı etnik veya dini gruplar, ülkenin her tarafında dağılmış durumda değil de belirli coğrafi bölgelerde kümelenmiş iseler, o toplumların federal yapılı olduğu söylenebilir (Livingston, 1956: 84). Bu bağlamda Kıbrıs'ın mevcut gerçekleri dikkate alındığında federal bir yapıya sahip olduğu aşikardır. Her ne kadar ilk bakışta her şey uygun görülse de oluşacak federe devletlerin coğrafi sınırları Kıbrıs'taki tartışmalı konuların başında gelir (Denktaş, 1996: 4-5). Bilindiği üzere GKRY, KKTC sınırları içinde yer alan Güzelyurt, Maraş, Karpaz gibi bölgelerin aslında kendilerinin olduğu ve iade edilmeleri gerektiği konusunda ısrarcılardır. 1974 harekâtı sırasında garantör devlet olarak Türkiye'nin adaya müdahalesi sırasında, bu toprakları ele geçirmiş ve daha sonra sadece Türkiye tarafından tanınan KKTC'ye bu topraklar bırakılmıştır. Söz konusu bölgeler verimlilik ve coğrafi konum bakımından hem verimli yerlerde yer almakta hem de bölgesel bütünlük açısından Türk tarafı için önem teşkil etmektedir. İki tarafın karşı tezleri bağlamında her müzakere masasının en önemli gündem maddelerinin başında, toprak meselesi yer almıştır. Mevcut şartlar altında bile taraflar arasında ülke sınırları açısından bir çözümsüzlük söz konusu iken uzlaşma aşamasında iki taraf da birbirlerinin toprak bütünlüğüne saygı göstermedikleri takdirde başarılı bir federasyonun kurulması mümkün olamayacaktır. Çünkü bölgesel

⁴ Federal devlet kurulumu için toplumların ortak inancının ve isteğinin olması ve kurulacak olan federal devletin de toplumun istekleri, hak ve hürriyetlerinin korunması amacı ile kurulması gerçeği.

şartları dikkate dayanmayan hiçbir federasyon başarılı olamaz (Denktaş, 1996: 4). Dolayısıyla Kıbrıs'ta kurulacak federal devletin de coğrafi olarak iki bölgeliliği zorunlu olup federasyon, federe devletlerin toprak bütünlüğünün tanınması koşulunu öngörür. Bu coğrafi bütünlük taraf devletlerin yanı sıra, garantör ülkeler Türkiye, Yunanistan ve İngiltere arasında bir anlaşma ile teminat altına alınmalıdır.

5. Sonuç

Devletler toplumların istekleri neticesinde, uluslararası sistemin de ortaya çıkardığı, şekillenmiş tüzel kişiliklerdir. Bu noktada devleti ortaya çıkaran kurucu unsurların halk, ülke ve egemenlik olması normaldir. Her ne kadar kurucu unsurlar genel çerçevede aynı olsa da devletlerde şekilleniş biçimleri açısından farklılıklar göstermektedirler. Uluslararası toplum incelendiğinde farklı devlet yapılarının oluştuğu görülmektedir. Üniter devlet türü, basit ve tekil bir devlet anlayışından yola çıkılarak oluşmuş yapıyı temsil ederken, farklı etnik grupların ve coğrafi şartların nispeten kompleksleşmesi sonucu oluşan gereklilik neticesinde birleşik devlet yapıları ortaya çıkmıştır. Federasyonlar da birleşik devlet yapıları bazında en çok karşılaşılan türlerdendir. Daha önce bahsedildiği gibi genel çerçeve aynı olmakla beraber her federasyonun yapısı diğerlerine göre farklılıklar taşır. Genel anlamda federasyon iki veya daha fazla birimin bir araya gelerek oluşturdukları bir devlet olduğundan ve merkezi otorite, yani federal egemenlik altından federe devletlerin de kendi yapıları devam ettiği için, bu federe devletlerin etnik, dilsel, dinsel farklılıkları dikkate alınmaktadır. Esasen bu durum federasyon kurulma amacının temel gerekçesini oluşturmaktadır. Uzun süredir çözümsüzlük girdabında yaşayan Kıbrıs'taki KKTC ve GKRY için federasyon kurulması nihai ve uygulanması en makul çözüm olarak uluslararası camianın gündemindeki yerini korumaktadır.

Yıllardır tarihsel rekabet içinde yaşayan, beşikten mezara belirli propagandalar eşliğinde büyümüş iki farklı toplum için birleşme fikri her ne kadar mevcut koşullar altında pek makul görünmese de ada halkı için en az mahzurlu çözüm özelliğini korumaktadır. Bu çalışmada verilen bilgiler ışığında Birleşik Kıbrıs Federasyonu en uygun mutabakat yolu olarak görülmektedir. Öncelikli olarak iki toplumun ana vatan olarak gördükleri Türkiye ile Yunanistan'ın garantörlüğü altında ve İngiltere'nin de yer alacağı müzakereler neticesinde kurulacak olan federal devlet yapısının bu dış aktörlerin garantisi altına alınması adada başarılı bir federalizm oluşturulabilmesi için ön koşul olarak nitelendirilebilir. Bunun yanı sıra, var olan husumetler konusunda anlaşmaya varmadan, iyi niyet doğrultusunda el sıkışılmadan müzakere masasına oturup,

böyle bir federal devlet kurma fikrinden bahsetmek hayalcilikten öte olmayacaktır. Adada, aynı federal egemenlik altında yaşayacak olan halkların, öncelikli olarak birleşme arzusunda olmaları ve eşit temsili, eşit hakları, birbirlerinin toprak bütünlüklerini kabul edip, aynı çatı altında söz sahibi olmak konusunda istekli olmaları gerekmektedir. Son olarak da Kıbrıs'ta önerilen federal bir devletin kurulmasıyla adada barış ortamının sağlanması son zamanlarda Doğu Akdeniz'de petrol arama faaliyetleri ile yaşanan gerginlik ortamının da barışçıl yollar ile çözülmesine katkı sağlayacaktır. Bu durum aynı zamanda enerji arzı ve talebi güvenliğinin de sağlanmasında pozitif etki sağlayabileceğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Kaynakça

Adını Koydular: Birleşik Kıbrıs Federasyonu, Hürriyet Gazetesi. 25 Temmuz 2015.

Alpkaya, G. (1999). "NATO Müdahalesi Üzerine", Tartışma Metinleri 15, (Haziran).

<http://politics.ankara.edu.tr/~alpkaya/kosova.htm>.

Beratlı, N. (2016). "BM Güvenlik Konseyi'nin 750 Sayılı Kararı", *Kıbrıs Postası Gazetesi*, (Eylül).

Cairns, A. (1997). "The Governments And Societies Of Canadian Federalism". *Canadian Journal Of Political Science*, No: 10.

Çam, E. (1990). *Siyaset Bilimine Giriş*. İstanbul: *Der Yayınları*.

Damdelen, M. (1998). *Scenarios to the Cyprus Problem European Union and Sustainable Peace*. 1998.

Demir, F. (1998). *Anayasa Hukukuna Giriş*. 5. Baskı, İzmir : Barış Yayınları.

Denktaş, R. (1996). *Kıbrıs Meselesinde Son Durum*, Lefkoşe: Raif Denktaş Eğitim Vakfı Yayınları.

Doğan, İ. (2016). *Devletler Hukuku*. Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara: Astana Yayınları.

Gözler, K. (2003). *Anayasa Hukukuna Giriş: Genel Esaslar ve Türk Anayasa Hukuku*. 3.Baskı, Bursa :*Ekin Kitabevi Yayınları*.

Gözübüyük, Ş. (1999). *Anayasa Hukuku*. 8. basım, Ankara : Yayınevi.

Kıbrıs Meselesinin Tarihçesi, http://www.mfa.gov.tr/kibris-meselesinin-tarihcesi_-bm-muzakerelerinin-baslangici.tr.mfa Erişim Tarihi: 28.11.2019

Livingston, W. (1956). *Federalism and Constitutional Change*. Oxford: *The Clarendon Press*, 1956.

Pazarıcı, H. (2005). *Uluslararası Hukuk*. Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Ankara: Turhan Kitapevi.

S/RES/649 (1990). [https://undocs.org/S/RES/649\(1990\)](https://undocs.org/S/RES/649(1990)), Erişim Tarihi: 28.11.2019.

S/RES/716 (1991). [https://undocs.org/S/RES/716\(1991\)](https://undocs.org/S/RES/716(1991)), Erişim Tarihi: 28.11.2019.

S/RES/2398 (2018). [https://undocs.org/en/S/RES/2398\(2018\)](https://undocs.org/en/S/RES/2398(2018)), Erişim Tarihi: 27.11.2019.

Sur, M. (2000). Uluslararası Hukukun Esasları. İstanbul: DEÜ Yayınları.

Tamçelik, S. (2010). "Kıbrıs'da Kurulmak İstenen Federal Devletin Temel Unsurları". Stratejik Öngörü, *Stratejik Araştırmalar Dergisi*, Sayı:15-16, ss.100-118

Tamçelik, S. (2014). "Kıbrıs'ta Kurulmak İstenen Yeni Sistemde 'Geçici Dönem' ile ilgili Düzenlemeler ve Özellikleri", *Akademik Bakış*, C.8, Sayı 15, ss.189-220

Toluner, S. (2000). Milletlerarası Hukuk Açısından Türkiye'nin Bazı Dış Politika Sorunları. İstanbul: *Beta Yayınları*.

Tüzel, S. (1950). Anayasa Hukuku. İzmir: M.E.B. Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu Yayınları, Sayı 22.

Yalçinkaya, A. (1998). "Türkiye ile Yunanistan Arasındaki Sorunların Genel Çerçevesi", *Türk Yunan İlişkileri ve Kıbrıs Sorunu* (Der. Alaeddin Yalçinkaya), Sakarya Üniversitesi Basımevi, ss. 1-47.